

Josipina Turnogradska-Tomanova,

prva slovenska pisateljica in pesnica.

(Spisal Fr. Rebóš.)

„Z izvrstnim delom ste stopili v kolo naših pisateljev. Ne opešajte na potu nastopljenem! Bodite zvezda predhodnica in zgled našim dragim slovenskim sestricam! Vaša krasna povest: ‚Izdajstvo in sprava‘ bode čisto nepremenjena prihodnjič natisnjena.“

— S tem častnim poklonom je pozdravila „Slovenska Bčela“ 15. svečana l. 1851. mlado, za narod slovenski navdušeno, nenavadno nadarjeno gospodično Josipino Urbančičevo Turnogradsko, prvo slovensko pisateljico.

Žal, da se je ta mila zvezdica na obnebju slovenskega slovstva utrnila tako zgodaj; le žal, da je narod slovenski že za tri leta jokal za njo, na katero se je oziral z nado in ponosom!

Jožefa Konstancija Ana se je porodila dné 9. mal. srpana l. 1833. na gradu Turnu¹⁾ pri Preddvoru kot najstarejše dete in jedina hči

Janeza Nep. Urbančiča, grajščaka na Turnu, in njegove duhovite soproge Jožefe, roj. Terpinčeve iz Kranja. Že v zorni mladosti je izgubila naša Josipina dobrega očeta: umrl je

¹⁾ Grad Turn, ki ga nam kaže naša slika, stoji nekoliko od ceste, ki pelje v Kokro — deset minut — onstran reke Kokre na vzvišenem mestu, odkoder je najlepši razgled na rodovitno žitno polje tje doli proti Kranju in še dalje. (Prijaznega opazovavca slike naj nikar ne moti navidezna „šuma“

l. 1841. Za očetom sta žalovala tudi dva sinčka: šestletni Janko in jednoletni Fidelis.

Mlada, skrbna in razumna grajščakinjavdova Jožefa¹⁾ Urbančičeva je za svojim soprogom prevzela gospodarstvo in je izvrstno vodila vzgojo svoje nedorastle dece.

V Tupaličah „pri Gromu“ je bival tedaj Alojzij Potočnik, bivši učitelj v Kranju, v pokoju pri svojem bratu mizarju. Njega je poklicala turnska gospa in mu izročila svojo Josipinico v vzgojo. Ob določenih urah je prihajal Potočnik v grad in poučeval bistro, ukaželjno deklico v osnovnih naukih. Potočnik je bil pobožen mož in v svojem duhu je izobraževal pridno učenko. Znal je tudi izvrstno glasovir in umeval glasbo: poučeval je Josipino v glasbeni umetnosti teoretično (v generalbasu) in praktično in jo izvežbal mojsterski.

Preddvorom je bil tisti čas kapelan Janez Kastelec (Kastelic²⁾). Njega je naprosila grajščakinja pred gradom.) Za gradom se dviguje z gostim smrečjem obrastla gora sv. Jakopa s prijazno cerkvico iz gotske dobe.

¹⁾ Jožefa je bilo ime materi naše pisateljice in ne Marija, kakor ima Glaser. Marija Urbančič, grajščakinja preddvorska, pak je bila krstna botra Josipinina.

²⁾ Pozneje je bil župnik v Kokri in umrl kot župnik v Mokronogu.

Josipina Turnogradska-Tomanova.